

opusdei.org

Organizacja i zarządzanie w Opus Dei

Przedstawiamy opis organizacji zarządzania w Opus Dei na podstawie „Diccionario de San Josemaría Escrivá de Balaguer” (słownik św. Josemaría Escrivy de Balaguera), wydawnictwo Monte Carmelo. Tekst zawiera także krótkie refleksje na temat sposobu sprawowania tej władzy.

05-01-2017

1. Organizacja ustroju Prałatury

a) Prałat

Sprawowanie całej władzy w Prałaturze powierzone jest Prałatowi. Jest on jej własnym Ordynariuszem, ze zwyczajną władzą jurysdykcji. Z tego powodu reprezentuje w pełni Opus Dei i każdy jego okręg. Między wiernymi Dzieła Prałata nazywa się Ojcem, co jest wyrazem charakterystycznej duchowości Opus Dei - prostoty życia w rodzinie (por. *Statuta*, nr 130 § 1: IJC, s. 647).

Ogólną władzę w Opus Dei sprawował św. Josemaría Escriva do śmierci w 1975 roku. Jego następcą został najbliższy współpracownik, ks. Alvaro del Portillo, który po erygowaniu Opus Dei jako Prałatura personalna, został jej Prałatem. Kolejnym Prałatem po śmierci bp. del Portillo był ks. Javier Echevarría.

Jurysdykcja Prałata odnosi się do specyficznej pracy duszpasterskiej Prałatury: rozciąga się bez ograniczenia terytorialnego na wiernych związanych z Opus Dei - to jest, na duchownych inkardynowanych do Prałatury i na świeckich inkorporowanych do niej - w tym, co dotyczy spraw formacji, opieki duchowej i apostołstwa.

Jak ujmuje to nr 125 § 2 Statutów, “władza rządzenia, z której korzysta Prałat, jest pełna tak na forum wewnętrznym jak i zewnętrznym, wobec kapłanów inkardynowanych do Prałatury; wobec świeckich inkorporowanych do Prałatury władza Prałata rozciąga się tylko na te aspekty, które odnoszą się do specyficznego jej celu.”

Bezpośrednia podległość Opus Dei Stolicy Świętej realizuje się poprzez Kongregację do Spraw Biskupów (por. Konst. Apost. *Pastor Bonus*, 80;

Konst. Apost. *Ut sit*, IV i VI; *Statuta*, nr 171: IJC, s. 654).

b) Różne obszary sprawowania władzy

Prałatura rozwija swoją działalność w różnych krajach. Poza swoją organizacją centralną, składa się z poszczególnych okręgów. Okręgi prałatury, zwane regionami, są jednostkami terytorialnymi, które zazwyczaj pokrywają się z zasięgiem poszczególnych państw. Każdy z tych okręgów jest rządzony przez Wikariusza Regionalnego, któremu pomagają dwie rady: Komisja Regionalna i Asesoria Regionalna. Niektóre okręgi, quasi-regiony lub delegacje podlegają bezpośrednio Prałatowi (por. *Statuta*, nn. 150 y 152: IJC, s. 652). Lokalne działania organizują się wokół erygowanych ośrodków (por. *Statuta*, nr 161: IJC, s. 653).

c) Wikariusze Prałata

We władzy Prałata uczestniczą wikariusze centralni lub regionalni zgodnie z prawem kanonicznym (por. *Statuta*, n. 125 § 4: IJC, s. 647). Wikariuszami centralnymi są Wikariusz Pomocniczy – jeżeli został mianowany, Wikariusz Generalny oraz Wikariusz Sekretarz Centralny dla pracy wśród kobiet. Natomiast w regionach rządzą Wikariusze Regionalni i Wikariusze Delegacji. Wszyscy wikariusze są wikariuszami Prałata.

d) Rada Generalna i Asesoria Centralna

Prałata w rządzeniu Prałaturą wspomagają dwie Rady: jedna w sprawach dotyczących mężczyzn, druga kobiet.

W skład Rady Generalnej wchodzi: Wikariusz Pomocniczy – jeśli jest, Wikariusz Generalny, zwany również Sekretarzem Generalnym, Wikariusz dla Sekcji żeńskiej, zwany też

Księdzem Sekretarzem Centralnym, wicesekretarze Świętego Michała, Świętego Gabriela i Świętego Rafała, którzy zajmują się trzema obszarami pracy formacyjnej i apostołskiej Prałatury, delegaci regionalni, Prefekt do Spraw Studiów i Administrator Generalny. (por. *Statuta*, n. 138: IJC, ss. 649-650).

Asesorię Centralną tworzą Wikariusz Pomocniczy, jeżeli jest, Wikariusz Generalny, Wikariusz dla Sekcji żeńskiej, zwanym też Księdzem Sekretarzem Centralnym, Sekretarz Centralna, Sekretarz Asesorii, wicesekretarze Świętego Michała, Świętego Gabriela i Świętego Rafała, delegatki regionalne, Prefektką do Spraw Studiów, Prefektką Numerarii Pomocniczych i Prokuratorka Centralna. (por. *Statuta*, n. 146: IJC, s. 651).

Kierownik Duchowy Opus Dei, który nie należy do Rady Generalnej,

uczestniczy w spotkaniach mając głos doradczy. Jego misją jest pomagać Prałatowi w kierownictwie duchowym członków Opus Dei oraz w kwestiach doktrynalnych i liturgicznych.

Prokurator lub Rzecznik Prób nie jest członkiem Rady Generalnej. Zajmuje się relacjami Prałatury ze Stolicą Świętą (por. *Statuta*, n. 148: IJC, s. 651).

e) Komisja Regionalna i Asesoria Regionalna

Okręgi terytorialne, nazywane Regionami, obejmują określony obszar. Rządy w nich prowadzi Wikariusz Regionalny, który jako wikariusz Prałata swoją władzę tę sprawuje "in nomine et vice Patris et ad eius mentem" - w imieniu Ojca i według jego myśli (por. *Statuta*, nn. 150, 151 y 157: IJC, s. 652).

Wikariusz jest wspomagany przez dwie rady regionalne. W zarządzaniu pracą Prałatury wśród kobiet pomagają mu Wikariusz Sekretarz Regionalny oraz kolegiálny organizm zwanym Asesorią Regionalną. Skład Komisji Regionalnej i Asesorii Regionalnej jest analogiczny do Rady Centralnej i Asesorii Centralnej. W regionach bardziej rozwiniętych mogą być okręgi mniejsze pod bezpośrednią władzą Wikariusza Regionalnego, a na ich czele stoi Wikariusz Delegat, wspomagany przez rady analogicznie do rad regionalnych (por. *Statuta*, n. 153: IJC, s. 652).

f) Rady lokalne

W regionach i delegacjach eryguje się ośrodki prałatury, kierowane przez rady lokalne (por. *Statuta*, n. 161 § 1: IJC, s. 653; n. 177: IJC, s. 655). Radę lokalną tworzą dyrektor, wicedyrektor oraz sekretarz. Władza

rad lokalnych nad wiernymi
Prałatury nie ma charakteru
jurysdykcyjnego, którą ma jedynie
Prałat oraz jego Wikariusze. Władza
lokalna ogranicza się do właściwego
zorganizowania danego ośrodka i do
rozwoju pracy apostołskiej. Radzie
lokalnej powierzona jest opieka
duchowa nad wiernymi
przypisanymi do danego ośrodka
(por. *Statuta*, n. 161 § 2: IJC, s. 653).

2. Kongresy i Zgromadzenia

W Prałaturze Opus Dei istnieją dwa
rodzaje Zgromadzeń: Kongres
Generalny i Zgromadzenie
Regionalne, zwane też Tygodniem
Roboczym.

Kongresy Generalne mogą być
zwykłe lub nadzwyczajne (zawsze
pod przewodnictwem Prałata) oraz
wyborcze. Prawo i obowiązek
uczestniczenia w Kongresie
Generalnym mają wierni mianowani
przez Prałata jako członek Kongresu

lub Elektor. Mianuje ich dożywotnio Prałat, po zapoznaniu się z opinią komisji regionalnej i dotychczasowych członków kongresu z danego regionu. Decyzja Prałata musi uzyskać poparcie większości głosów członków Rady Generalnej (por. *Statuta*, 130 §2).

a) Zwyczajny Kongres Generalny

Zwyczajny Kongres Generalny ma na celu zbadanie stanu realizacji prac od ostatniego Kongresu i przedstawienie Prałatowi wskazówek dotyczących działań ewangelizacyjnych dla wiernych Prałatury, mając na uwadze owocną służbę Kościołowi powszechnemu i Kościołom lokalnym. Prałat, po wysłuchaniu głosu Kongresu, odnawia rady Prałata – Radę Generalną dla mężczyzn i Asesorię Centralną dla kobiet – i bada rozwój pracy apostołskiej od ostatniego

Kongresu (por. *Statuta*, n. 133 §1: IJC, s. 648; n. 140 § 2: IJC, s. 650).

Pierwszy Zwyczajny Kongres Generalny miał miejsce w roku 1951. Kongresiści mężczyźni zgromadzili się w maju w Molinoviejo, domu rekolekcyjnym blisko Segowii (Hiszpania). Kobiety natomiast w październiku w Los Rosales, domu rekolekcyjnym w Villaviciosa de Odón koło Madrytu.

W roku 1956 miał miejsce drugi Zwyczajny Kongres Generalny w Einsiedeln (Szwajcaria) w dniach od 22 do 25 sierpnia. Na tym kongresie została podjęta uchwała o przeniesieniu Rady Generalnej z Madrytu do Rzymu, chociaż niektórzy jej członkowie, za zgodą Stolicy Świętej, zamieszkiwali w Madrycie. Od tej chwili cała Rada Generalna mogła pracować przy Założycielu. Asesoria Centralna już wcześniej mieściła się w Rzymie.

Począwszy od tej daty Zwyczajne Kongresy Generalne odbywały się co pięć lat, a od 1982, co osiem. Do dziś odbyło się osiem Zwyczajnych Kongresów Generalnych, w tym od trzeciego wszystkie w Rzymie.

b) Nadzwyczajny Kongres Generalny

Oprócz Zwyczajnych Kongresów Generalnych, prawo prałatury ustala możliwość zwołania nadzwyczajnych Kongresów, gdy wymagają tego okoliczności, decyzja Prałata przy głosie doradczym Rady (por. *Statuta*, n. 133 § 2: IJC, s. 648).

Założyciel Opus Dei, który od lat widział konieczność zmiany statusu prawnego ustalonego w roku 1950 dla Opus Dei, aby był zgodny z duchem Dzieła. W tym celu zwołał w 1969 Kongres Generalny Specjalny który miał dwa etapy: pierwszy we wrześniu 1969, drugi we wrześniu 1970, chociaż wtedy nie został

zakończony, kontynuując swoją pracę w komisjach.

Celem Kongresu było „poruszyć członków Opus Dei – mężczyzn i kobiety ze wszystkich nacji, gdzie była już prowadzona stała praca apostołska Opus Dei – w jedności z Założycielem do głębokiej refleksji, nad istotą natury i właściwych cech Opus Dei” (J. Echevarría, 2009, s. 28).

Z tej przyczyny na Kongres zostali wezwani liczni wierni – 192 osoby: 87 mężczyzn i 105 kobiet –, jednak wszyscy pozostali wierni Opus Dei mogli wysłać swoje uwagi i sugestie. W tym celu w regionach były zorganizowane zgromadzenia Regionalne w ostatnich miesiącach na przełomie 1969/1970. Sesje Kongresu miały miejsce w Rzymie w sierpniu-wrześniu 1970 (por. AVP, III, s. 576), przestudiowano propozycje Zgromadzeń Regionalnych nadesłanych do Rzymu. Między

innymi rewizja Prawa Partykularnego Dzieła, która wymagała współpracy specjalistów, wezwana została Komisja Techniczna. Zamknięcie sesji plenarnej miało miejsce 14 września. Kongres Generalny Specjalny nadal pozostał otwarty poprzez prace Komisji Technicznej (por. AVP, III, s. 589).

c) Wyborczy Kongres Generalny

Wyborczy Kongres Generalny ma miejsce, gdy umiera Prałat. Ma on na celu wybór następcy (por. *Statuta*, nr 149: IJC, s. 651). Gdy zaistnieje wakat na miejscu Prałata w okresie przejściowym władzę sprawuje Wikariusz Pomocniczy, jeżeli jest, lub Wikariusz Generalny, który zwołuje w terminie miesiąca Wyborczy Kongres Generalny tak, aby się odbył w okresie maksymalnym trzech miesięcy od zaistnienia wakat (por. *Statuta*, nr 149 §1 i §2: IJC, s. 651).

W wyborze Prałata uczestniczą Kongresiści (mężczyźni - Elektorzy) oraz dyrektorki Asesorii Centralnej. Procedura wyborcza rozpoczyna się plenarnym spotkaniem Asesorii Centralnej z udziałem delegatek z okręgów regionalnych. Podczas tego spotkania każda z osób przedstawia imię lub imiona tych kapłanów, których uważają jako najgodniejszych funkcji Prałata. Propozycje te przekazywany są Kongresowi Generalnemu, który je przyjmuje i rozważa. Po tym etapie Kongres przystępuje do wyboru Prałata (por. *Statuta*, n. 130 §1: IJC, s. 647; nr 146: IJC, s. 651).

Po wyborze i jego przyjęciu przez kandydata, ten osobiście lub przez pośrednika musi poprosić Ojca Świętego o potwierdzenie wyboru (por. CIC, cc. 178-179; Konst. Apost. *Ut sit*, IV; *Statuta*, n. 130 § 1 i § 4: IJC, s. 647).

Pierwszy Kongres Wyborczy miał miejsce po śmierci Założyciela (26 czerwca 1975) w Rzymie. Dnia 15 września 1975 został wybrany jednogłośnie ks. prał. Álvaro del Portillo. Drugi Kongres Wyborczy miał miejsce po śmierci bp. Álvaro del Portillo (23 marca 1994) dokonał wyboru ks. prał. Javiera Echevarrúi, będącego przez ponad dwadzieścia lat bliskim współpracownikiem Założyciela. Tego samego dnia wyboru, 20 kwietnia 1994 r., został on zatwierdzony i mianowany Prałatem przez Jana Pawła II. Następnie 6 stycznia 1995 ks. Prałat Javiera Echevarría otrzymał sakrę biskupią.

d) Zgromadzenia Regionalne lub Tygodnie Robocze

Zgromadzenia Regionalne lub Tygodnie Robocze odbywają się w okręgach regionalnych, zwykle co dziesięć lat. Ich celem jest

przestudiowanie sposobów ulepszenia formacji wiernych Opus Dei i rozwoju prac apostołskich w danym okręgu Prałatury (por. *Statuta*, nn. 160-170: IJC, ss. 653-654).

3. Cechy zarządzania w Opus Dei

Po przedstawieniu struktury i organizacji Opus Dei warto opisać styl zarządzania i przytoczyć wskazówki św. Josemaríi dla Dyrektorów Dzieła i dla wszystkich, którzy w jakiś sposób uczestniczą w kierowaniu.

a) Jedność i kolegialna współpraca

Od samego początku Opus Dei Założyciel stosował wobec siebie i uczył innych zasadę, że kolegialność jest podstawową cechą kierowania. W ten sposób zapewnia się poczucie odpowiedzialności wszystkich i każdego z Dyrektorów przy podejmowaniu decyzji. Od razu też myślał o zredagowaniu dokumentu

skierowanego do tych, którym powierzono zadania kierownicze. Choć sam tekst powstał kilka lat później, zawiera też wcześniejsze myśli: „Zostało ustalone, iż we wszystkich naszych domach i ośrodkach kierownictwo jest kolegialne; ani wy ani ja nie możemy ufać wyłącznie własnemu rozeznaniu. Nie zostało to ustalone bez szczególnej łaski Bożej. Dlatego byłoby poważnym błędem nie stosowanie się tej wskazówki” (*Instrukcja*, 31.05.1941, nr 28: AGP, seria A.3, 90-1-1).

W 1956 na spotkaniu z Dyrektorami mówił: „konieczne jest liczyć na pomoc innych, by w ten sposób móc łatwiej służyć Bogu i móc zjednoczyć siły wielu. Jest to też sposób do wychowania innych osób w kierowaniu, dając im przykład, ponieważ wtedy rozwija się jedność i odpowiedzialność w relacjach z osobami, które są powołane do

wykonywania tych funkcji, a także, ponieważ kolegialne zarządzanie opiera się na pokorze i miłości, do których dochodzi się poprzez słuchanie i akceptowanie sugestii innych” (J. Echevarría, *Wspomnienia o św. Josemaríi Escrivie*, Warszawa, 2006, s. 407).

Św. Josemaría syntetycznie i obrazowo przedstawił tę myśl w wywiadzie dla dziennikarza The New York Times z dnia 7.10.1966: "Praca kierownictwa Opus Dei jest zawsze kolegialna, nie osobista. Nienawidzimy tyranii, która jest sprzeczna z godnością człowieka. W każdym kraju kierowanie naszą pracą powierzone jest komisji złożonej w większości ze świeckich różnych zawodów pod przewodnictwem Konsyliariusza [aktualnie Wikariusz Regionalny] Opus Dei w danym kraju. (...). Te same zasady, które dopiero co przedłożyłem, stosują się do

centralnego zarządu Dzieła. Ja również nie decyduję sam”
(*Rozmowy*, nr 53).

b) Współpraca kapłanów i świeckich

Uczestnictwo kapłanów i świeckich jest ważną cechą zarządzania Opus Dei. Funkcja Prałata i jego wikarych musi być sprawowana przez kapłanów. Wynika to z faktu, że tylko osoby wyświęcone mogą uczestniczyć w jurysdykcyjnej władzy Kościoła. Poza tym, w kierowaniu uczestniczą świeccy, mężczyźni i kobiety, tak jak to przewiduje prawo kanoniczne (por. KPK, 129 §2). Św. Josemaría z siłą podkreślał, że ta obecność świeckich w organach kierowniczych należy do założycielskich cech Opus Dei.

c) Wolność i osobista odpowiedzialność

Kolegialność niesie ze sobą osobistą odpowiedzialność. Św. Josemaría

używał przysłowia *que cada palo aguante su vela* (niech każdy maszt utrzyma swe żagle).

Odpowiedzialność, która prowadzi do głębokiego studiowania spraw, aby móc wyrobić sobie własną opinię na dany temat. Wszyscy dyrektorzy mają taki obowiązek, aby w sprawach im powierzonych, szukać dojrzałych rozwiązań i wypowiedzieć na piśmie co myślą. Równocześnie, nie przywiązywać się do własnego zdania, być otwartymi na zmianę opinii, gdy otrzymują więcej danych do oceny rzeczywistości. W takich sytuacjach św. Josemaría powtarzał, jak usłyszała to nie raz autorka tego tekstu „zmieniam zdanie, bo mam nowe informacje. Przecież nie jestem jak rzeka, która nie może zawrócić biegu”.

Obiektywność w ocenie jest kolejną normą w rządzeniu. Św. Josemaría radził dyrektorom: „Nie zmęczę się

powtarzaniem, że ci, którzy mają zadanie osądzania, muszą wysłuchać obie strony, usłyszeć dźwięk obu dzwonów” (List 29.09.1957, nr 47: AGP, seria A.3, 94-1-3). W innym piśmie: „Nie zapominajcie nigdy, dzieci moje, że nie można być sprawiedliwym jeżeli nie zna się dobrze sprawy, jeżeli nie słyszy się dźwięku dzwonów obu stron, i jeżeli nie wie się, kto pociąga za sznurki tych dzwonów” (List 16.07.1933, nr 9: AGP, seria A.3, 91-4-1).

Poczucie odpowiedzialności prowadzi dyrektorów do nie podejmowania, ani nie zgadzanie się, aby inni tak robili, takich decyzji, które, nawet w minimalnym stopniu, nie były zgodne z duchem założyciela, bo tak, jak on mawiał: „to nie moja sprawa, ale Boga”.

d) Zaufanie i duch rodzinny

Zaufanie jest charakterystyczną cechą w Opus Dei. Zaufanie Bogu,

zaufanie wobec tych co rządzą oraz zaufanie innym. „Większą wartość ma dla mnie słowo chrześcijanina, człowieka lojalnego — ufam całkowicie każdemu z was — niż autentyczne podpisy setek jednomyślnych notariuszy” (*Przyjaciele Boga*, nr 159). To nastawienie jest szczególnie ważne w przypadku tych, którzy mają zadanie kierowania Opus Dei. Autorka tego tekstu, może zaświadczyć o tym, co sama słyszała: “Musimy mieć duże zaufanie nawzajem. Pozwólcie, bym nalegał, całe nasze życie w Dziele opiera się na zaufaniu... Ja na ślepo ufam temu, co mi mówią moje dzieci. Tak, wierzę, *cum fide* (gra słów)”.

Zaufanie ze strony kierownictwa i wolność odpowiedzialna tych, którzy są posłuszni. Z tego wynika często powtarzanie zdanie „stawia się na pierwszym miejscu ducha przed organizacją”. „Życie członków Dzieła nie zamyka się w gorsecie haseł,

planów i zebrań. Każdy z nich jest wolny, połączony z innymi wspólnym duchem i wspólnym pragnieniem świętości i apostołstwa i stara się uświęcić swoje własne życie. " (Rozmowy, nr 63).

Dlatego św. Josemaría mógł twierdzić, że „Dzieło jest organizacją zdezorganizowaną” (tamże). W wielu tekstach lub wywiadach tak to wyrażał: „przywiązujemy podstawową, szczególną wagę do apostołskiej spontaniczności danej osoby, jej wolnej i odpowiedzialnej inicjatywy, prowadzonej pod wpływem Ducha, a nie struktur organizacyjnych, nakazów, taktyki i planów narzuconych z góry, z siedziby zarządu” (Rozmowy, nr 19).

e) Profesjonalizm

W Opus Dei, ci którzy mają zadanie kierowania starają się je podejmować w duchu nadprzyrodzonym. Praktykować

cnoty teologalne i cały zestaw cnót ludzkich. Zadania te widzą zgodnie z duchem Opus Dei, jako pracę, którą muszą uświęcić i po ludzku dobrze wykonać.

Praca rządu wymaga specyficznego przygotowania. Przede wszystkim głębokiej znajomości Statutów Prałatury oraz innych dokumentów Założyciela, by być w stanie zastosować tę naukę do konkretnej sytuacji i okoliczności. Jest rzeczą zrozumiałą, że wymaga też, jak to ma miejsce we wszystkich odpowiedzialnych zadaniach, fachowości w danym temacie jak i poświęcenia czasu, uporządkowanego działania oraz zaangażowania, aby skutecznie zrealizować do końca powierzone zadania.

f) Duch służby

Św. Josemaría podkreślał, że dla każdego chrześcijanina, który

posiada nadprzyrodzony zmysł, praca kierownicza musi być widziana jako służba. Rządzenie „jest chętną, dobrowolną i aktualną służbą” (*Instrukcja*, 31.05.1936, n. 7: AGP, seria A.3, 90-1-1). W Dziele zadanie kierownicze to posługa. Podkreślając nadprzyrodzony charakter misji Opus Dei podkreślał, że trzeba przekraczać materialność papierów, nad którymi się pracuje, aby dostrzec i mieć przed oczyma osoby, do których te pisma się odnoszą i którym chce się pomóc.

Mercedes Morado García. Madryt (ur. 1924). Nauczycielka. Pracowała w Asesorii Centralnej Opus Dei przy św. Josemarii.

IJC - Amadeo de Fuenmayor –
Valentín Gómez-Iglesias – José Luis
Illanes, *El itinerario jurídico del Opus*

Dei. Historia y defensa de un carisma.
Pamplona 1989.

pdf | dokument generowany
automatycznie z <https://opusdei.org/pl-pl/article/organizacja-i-zarzadzanie-w-opus-dei/> (09-07-2025)